

О. Баніт,
аспірант кафедри аграрного менеджменту
Вінницького національного аграрного університету,
науковий керівник - В. Бондаренко
д.е.н., професор кафедри аграрного менеджменту
Вінницького національного аграрного університету,
м. Вінниця
e-mail: banitop@ukr.net

ПОНЯТТЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ РОЛЬ В РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасна освіта має готувати людину, котра здатна жити в надзвичайно глобалізованому і динамічно змінному світі, сприймати його змінність як суттєву складову власного способу життя. Глобалізація, трансформаційні процеси та неперервна інформаційна змінність обумовлюють введення людини в дуже складну систему суспільних взаємовідносин, вимагають від неї здатності до нестандартних і швидких рішень. Тільки інноваційна за сутністю освіта може виховати людину, яка живе за сучасними інноваційними законами глобалізації, є всебічно розвинутою, самостійною, самодостатньою особистістю, котра керується в житті власними знаннями і переконаннями. Загалом, це більше потрібно суспільству, ніж освіті чи конкретній людині, бо без всебічно розвинутої особистості неможливо ні розбудувати основи демократії, ні досягти параметрів економічно розвинених країн.

Тому потрібно проаналізувати стан зміни політики і соціальних пріоритетів в освіті незалежної України, сформованості принципово нової парадигми освіти та виховання – переходу від виховання громадянина країни до формування громадянина світу, людини відкритої, демократичної та відповідальної, освіченої, культура і мораль якої відповідають складності завдань глобалізованого світу. У формуванні інтелектуального потенціалу країни дедалі помітніше місце займають школи нового типу – гімназії, ліцеї, коледжі й авторські школи. Багато з них уже стали справжніми педагогічними майстернями, де апробують і запроваджують нові педагогічні технології [6].

Водночас освіта в цілому є надзвичайно консервативною системою, тому й нові технології запроваджувати в процес навчання, виховання і в організацію навчально-виховних заходів уже складно, особливо порівняно з запровадженням технічних інновацій. Суспільство довірило освіті через навчально-виховну діяльність виховувати молоде покоління, тому педагогічна система має бути відкритою для інновацій, критичного сприйняття досягнень і водночас уміти створювати власні новоутворення й через них впливати на розвиток суспільства. Ідея технологізації навчання не є повною. Ще Я. А. Коменський відстоював організацію навчання. Він закликав до того, щоб навчання стало «механічним» (тобто «технологічним»), прагнув відшукати такий порядок навчання, який неминуче приводив би до позитивних результатів.

Сучасна вища технічна освіта є одним з визначальних чинників відтворення інтелектуальних і продуктивних сил суспільства, запорукою майбутніх успіхів країни зміцненні й утвердженні її авторитету. Вища технічна освіта грає ключову роль у створенні єдиного Європейського освітнього простору, тому вона стає центральною в освітній політиці України. Якість вищої технічної освіти визначається не тільки обсягом знань, але й параметрами особистісного, світоглядного, громадянського розвитку майбутнього фахівця, тому проблема якості освітнього процесу у вищій школі розглядається як з позицій загальнолюдської, так і соціальної цінності освіти. Професіоналізація педагога і входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизначення, в якому

провідну роль відіграють інноваційні педагогічні технології. На сьогодні інноваційні педагогічні технології за кордоном випереджають у розвитку інноваційні процеси в техніці, матеріальному виробництві тощо. Не випадково інноваційна діяльність у сферах матеріальної і духовної культури багатьох розвинутих країн розпочиналася з виховання нового покоління молоді, яке у майбутньому здійснюватиме відкриття [4].

Багато учених вели дослідження у напрямку інноваційних технологій у вищій освіті. Серед них, слід відзначити праці І. Д. Беха, Л. І. Даниленка, І. М. Дичківської, М. В. Кларіна, О. М. Пехоти, О. В. Попової, Л. С. Подимової, А. І. Прігожина, Г.К. Селевка, В. А. Сластьоніна, А. В. Хуторського та ін. Разом з тим у наукових дослідженнях по-різному визначено суть терміну «педагогічна технологія», відсутній системний аналіз педагогічної технології як об'єкта проектування, її параметрів, критеріїв інноваційності, а також самого процесу розробки педагогічних технологій. Деякі науковці переконані, що інноваціями можна вважати лише те нове, яке має своїм результатом кардинальні зміни у певній системі, інші зараховують до цієї категорії будь-які, навіть, незначні, нововведення. Розбіжності спричинені неоднаковим баченням авторами сутнісного ядра, а також радикальності нововведень [2].

Розвиток системи вищої технічної освіти вимагає впровадження нових методів навчання і виховання майбутніх фахівців. Прагнення постійно оптимізувати навчально-виховний процес зумовило появу нових і вдосконалення використовуваних педагогічних технологій різних рівнів і різної цільової спрямованості. Класифікацією педагогічних інновацій займається нова галузь педагогічного знання - інноваційна педагогічна технологія, яка пов'язана із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. На сучасному етапі все очевиднішим стає те, що традиційна школа, орієнтована на передавання знань, умінь і навичок, не встигає за темпами їх нарощування. Специфічними особливостями інноваційного навчання є його відкритість майбутньому, здатність до передбачення на основі постійної переоцінки цінностей, налаштованість на конструктивні дії в обновлюваних ситуаціях, основою яких є інноваційні педагогічні технології.

На визначенні суті терміну «педагогічні технології» немає єдиного погляду: деякі вчені (М. В. Кларін, О. М. Пехота, О. В. Попова), розуміють це як певну систему вказівок щодо використання сучасних методів і засобів навчання; інші (І. М. Дичківська, Г.К. Селевко) - цілеспрямоване застосування прийомів, засобів, дій для підвищення ефективності навчання. Спільним в усіх визначеннях є спрямування педагогічної технології на підвищення ефективності навчального процесу, що гарантує досягнення запланованих результатів навчання. Як засвідчує аналіз психолого-педагогічної літератури, сьогодні існує понад 300 підходів до поняття «педагогічна технологія» залежно від того, як автори розуміють структуру і компоненти освітнього процесу. Кожний з цих підходів має право на існування, бо охоплює різні сторони навчального процесу і виникає з необхідності його вдосконалення. До основних компонентів процесу навчання, які підлягають вдосконаленню, відносять: зміст освіти; викладання – діяльність викладача; учіння – діяльність суб'єкта навчання; засоби навчання [7].

Першим, хто ввів у науковий та практичний обіг сам термін «педагогічна технологія», був В. П. Беспалько. Він визначив дане поняття як «проект визначеної педагогічної системи, яку реалізують на практиці» [1, с. 5].

На думку Г. В. Селевка педагогічна технологія, є змістовим узагальненням, що вбирає в себе зміст усіх визначень різних авторів (джерел). Вчений трактує це педагогічне поняття як сукупність цілей, змісту, методів і засобів для досягнення планових результатів навчання [6].

Зокрема, він вважає, що будь-яка педагогічна технологія повинна відповідати таким основним методологічним вимогам або критеріям технологічності, як:

- 1) концептуальність, що передбачає філософське, психологічне, дидактичне та соціально-психологічне обґрунтування освітніх цілей;
- 2) системність, тобто педагогічна технологія має всі ознаки педагогічної системи;

3) керованість, що дозволяє моделювати процес навчання та його основні етапи, вибір засобів та методів для корекції результатів;

4) відтворення, під яким розуміють можливість використання педагогічної технології іншими суб'єктами освітнього простору.

Цілий ряд авторів, зокрема й В. С. Кукушкін, вважають, що будь-яка педагогічна технологія повинна відповідати деяким основним методологічним вимогам (критеріям технологічності) [5, с.30-31].

До таких вимог відносять: концептуальність, системність, можливість управління, ефективність, відтворюваність, візуалізацію.

За іншими підходами, інноваційні технології – не просто створення нових засобів, а й сутнісні зміни, які виявляються в новому способі діяльності, стилі мислення. Це, зокрема, зазначає І.М. Дичківська й підкреслює, що інноваційна педагогічна технологія - цілеспрямоване впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, що охоплюють ціннісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів [3].

Отже, можна дійти висновку, що педагогічна технологія - це системний метод створення, застосування і визначення усього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів в їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм навчання.

У числі визначальних чинників, від яких залежать перспективи розвитку української вищої технічної освіти, на перший план все більше висувається проблема якості підготовки фахівців. Саме тому, одним з найважливіших стратегічних завдань на сьогоднішньому етапі модернізації вищої освіти України є використання інноваційних педагогічних технологій для забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Ми вважаємо, що для підвищення ролі сучасної педагогічної технології у вищому технічному закладі освіти, необхідно проводити постійний моніторинг результатів використання різних інновацій при засвоєнні предметної інформації. Саме цей напрям потребує подальшого дослідження, бо може дати змогу гарантувати досягнення певного рівня навчання й виховання. Ми розглядаємо моніторинг як ефективний засіб отримання інформації про функціонування інноваційних технологій в освітній системі. В умовах кардинальної модернізації національної освіти в Україні це є надзвичайно важливим, оскільки надає змогу вчасно усунути можливі прорахунки та розробити стратегію подальшого впровадження інноваційних технологій в освітній процес.

Таким чином, зміни, зумовлені впровадженням інноваційних технологій, сприятимуть якісним перетворенням вищої технічної освіти.

Список використаних джерел

1. Безпалько В. П. *Слагаемые педагогической технологии* / В. П. Безпалько. – М. : Просвещение, 1989. – 192 с. – С. 5.
2. Власко М. П., Устименко О. В. *Про переваги модульно-рейтингової технології навчання* / М. П. Власко, О. В. Устименко // *Професійна освіта*. – 2014. – С. 98–106.
3. Дичківська І. М. *Інноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник* / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2014. – 351 с. – С. 27-31.
4. *Оцінювання та відбір педагогічних інновацій : теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник.* / За редакцією Л. Даниленка. – К. : Логос, 2001. – 185 с.
5. *Педагогические технологии* / Под общей ред. В. С. Кукушкин. – Ростов н/Д., 2015. – 309 с. – С. 30-31.
6. Селевко Г. К. *Современные образовательные технологии : Учебное пособие* / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 255 с.
7. Фіцула М. М. *Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти.*—К.: Видавничий центр „Академія”, 2012